

**МЕНЕДЖМЕНТ
СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

РАСТР-1

ISBN 978-617-7726-24-0

9 786177 726240

УДК 316.7:005: 001.89 (075.8).
ББК 71.4я73.
М 50

Рецензенти:

Ясіновський Ю. П., доктор мистецтвознавства, професор, директор Інституту церковної музики при Українському католицькому університеті
Самойленко О. І., доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової роботи Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданові
Єфіменко А. Г., доктор мистецтвознавства, професор Українського вільного університету

Упорядник

Козаренко О. В., доктор мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України, завідувач кафедри філософії мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка

Науковий редактор

Насівничук В. П., кандидат мистецтвознавства, доцент Львівського національного університету імені Івана Франка

Рекомендовано до друку

*Вченою радою
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Протокол № 1 від 29 серпня 2018 р.)*

*Методичний соціокультурний діяльності; колективна монографія /
Урвася Козаренко О., наук. ред. Насівничук В. – Львів: Растр-7, 2018. – 208 с.*

До колективної монографії увійшли статті науковців, які представляють різні галузі знань (культурознавство, економіка, філософія, соціологія, фольклористика, мистецтвознавство). Тільки в сфері різних методологій виникла заманлива спроба осягнути шляхи екзистенційної культури в сучасних вкрай ускладнених і загрожених умовах виживання. Звідси постала структура монографії, де в її ядрі розглядає окремий можливий площини прикладної культурології (чим її вивчення культур).

Видання адресоване науковцям, викладачам, студентам, працівникам мистецтвознавства.

© Львівський національний університет імені Івана Франка, 2018
© Видавництво «Растр-7», 2018

ISBN 978-617-7346-34-0

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I. Філософія, економіка та соціологія менеджменту культури	
<i>Олена Маркова, Тетяна Капілу</i> Менеджмент культури як атрибут культурного прояву.....	7
<i>Юрій Чебан</i> Менеджмент у сфері культури та мистецтв у підготовці сучасного музиканта.....	16
<i>Наталія Данилиха, Юрій Пуківський</i> Традиційна весняна календарна обрядовість українців Волині в контексті соціалізації молоді.....	25
<i>Андрій Шевчук</i> Роль молодіжних організацій у культурній політиці українського суспільства.....	36
РОЗДІЛ II. Економіка культури	
<i>Оксана Гулак-Ковач</i> Культурний туризм як важливий чинник розвитку соціокультурного середовища.....	44
<i>Зоряна Юриць</i> Комодифікація як явище розвитку культурних цінностей в економіці культури.....	53
<i>Олеся Жовтисевич</i> До дискусії про важливість культури: економічні аргументи.....	65
<i>Наталія Чуба</i> Особливості застосування інструментів маркетингу у сфері культури.....	80
<i>Софія Соляр</i> Культурна стратегія: теоретичні аспекти дослідження впливу культури на міське середовище.....	88

РОЗДІЛ III. 3 історії менеджменту культури

<i>Лариса Курчинська</i> Життя, присвячене українському народові: Мар'ян Коль як зразок культурного менеджменту.....	95
<i>Людмила Белінська</i> Від культурного шоку до порозуміння: соціокультурна діяльність надніпрянських політичних емігрантів у Львові на початку XX століття.....	108
<i>Володимир Пасічник</i> Фольклористичний менеджмент Володимира Гошовського (на прикладі наукової діяльності у вірменський період).....	118
РОЗДІЛ IV. Музичний менеджмент	
<i>Олександр Козаренко</i> Музичний менеджмент у малому місті (до історії Музичного фестивалю ім. А. Кос-Анатольського в Коломиї).....	130
<i>Василь Чучман</i> Диригентсько-хорова творчість Світлана Вахняка як зразок соціокультурного менеджменту.....	134
<i>Георгій Пасєй</i> До історії менеджменту діяльності камерного оркестру «Fretium Mobile».....	146
<i>Віолетта Дурчак</i> Бандура в системі менеджменту культури.....	158
РОЗДІЛ V. Event-менеджмент	
<i>Ганна Карась</i> Використання засобів event-менеджменту в презентації нотних та музикознавчих видань.....	176
<i>Оксана Карпач</i> Проблеми менеджменту сучасних театральних фестивалів (на прикладі фестивального руху Прикарпаття).....	188
<i>Олександр Плахотнюк</i> Хореографічні конкурси та їхнє значення в менеджменті танцювальної культури України.....	201

Вступ

Коллективна монографія – напівазбутий та упорядкований жанр вітчизняного наукового дискурсу останніх років. Вважаючи його рудиментом радянської епохи, новітні менеджери освіти і науки (точніше, Міністерства, дотичного до науки) не добачають складності сучасних галузей знання, не можливих до охоплення за визначенням однією авторського свідомістю. Серед них – менеджмент соціокультурної діяльності, що займає межове положення між культурознавством, соціологією та економікою. Тому-то до створення цієї монографії була запрошена група авторів – учасників Міжнародної наукової конференції «Менеджмент культури та культурний менеджмент: динаміка взаємодії», що відбулася 30 листопада – 2 грудня 2017 року на факультеті культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка. Учасники конференції – а це науковці з різних міст України, Польщі та Словаччини – представляють різні галузі знання (культурознавство, економіка, філософія, соціологія, фольклористика, мистецтвознавство). Тільки в сфері різних методологій виникла заманлива спроба освітнути шляхи екзистенції культури (а за нею – і людства!) в сучасних вкрай ускладнених і загрожених умовах виживання. Звідси постала структура монографії, де в п'яти розділах охоплено можливі площини прикладної культурології (чим і є менеджмент культури).

Перший розділ «Філософія, економіка та соціологія менеджменту культури» зосереджений довкола світоглядних, едукативних та суспільних проблем культурного менеджменту. Другий – «Економіка культури» – розглядає її як матеріальну потугу, новітній ресурс креативних індустрій. Третій розділ монографії «3 історії менеджменту культури» присвячений унікальним постатям будівничих української культури, що в різних умовах і за різних обставин забезпечували її саморозвиток. Окремий четвертий розділ «Музичний менеджмент» та п'ятий – «Event-менеджмент» – детально розглядає галузі культурного менеджменту, де немов згортаються тематичні лінії усіх попередніх розділів.

Олександр ПЛАХОТНЮК

(Україна, м. Львів)

ХОРЕОГРАФІЧНІ КОНКУРСИ – ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Розглядається проблематика ключових моментів розвитку хореографічних конкурсів (фестивалів). Аналізуються питання значимості хореографічних конкурсів та фестивалів у становленні сучасної танцювальної культури України. Проблематика організації конкурсів в Україні. Проаналізовано ключові моменти розвитку конкурсного танцювального руху, основні тенденції та проблематика його розвитку в Україні. Висвітлено бачення основних засад та перспектив розвитку конкурсів та фестивалів в культурному просторі сьогодення.

Ключові слова: хореографічний конкурс, фестиваль, «Етновир», фольклор, танцювальна культура, танцівник, ансамбль, хореографічний колектив.

Лім.: 8

Plakhotnyuk O. Choreographic competitions – the functioning of modern dance culture in Ukraine. *The article discusses the problems of the highlights of dance competitions. The issues of significance choreographic competitions and festivals in the development of modern dance culture in Ukraine. The issue of the organization of competitions in Ukraine. Analyzes the key moments in the development of competitive dance movement, the main trends and problems of its development in Ukraine. When covering the vision of prospects of development of competitions and festivals in the cultural space of the present.*

Key words: dance contest, festival, "Etnovyr", folklore, dance culture, dancer, ensemble, dance team.

Ref.: 8

З кінця ХХ ст. початку ХХІ ст. спостерігається поява нових найрізноманітніших конкурсів (фестивалів), різноманітних культурних починань і проектів, що відбуваються по всій території країни та за її межами. Інколи вони активно використовують місцевий контекст, організатори намагаються продукувати культурний осередок, який з часом зумовлює низку економічних, іміджевих пріоритетів для регіональних, обласних центрів, міст і містечок.

Утім, діяльність менеджерів сфери культури і мистецтва в процесі проведення

хореографічних конкурсів часто носить волонтерський характер. Відповідно в результаті відсутності спланованого фінансування цікаві хореографічні проекти з великим запасом культурно-мистецьких напрацювань згортають свою діяльність. Курс на євроінтеграцію розкрив доступ до грантових можливостей. Але проблеми фінансового сприяння, як і незацікавленості місцевих органів влади, залишається у на першому місця проблем, на які нашо вхуються ті, хто виступає ініціатором втілення мистецьких проектів.

Проекти, що репрезентують хореографічне мистецтва, є одними з найбільш витратних, із боку залучення фінансів, як правило танцювальні колективи у своїй чисельності учасників-виконавців – масові (адже, тут постає питання людського фактора, організації проїзду, харчування, побуту учасників і т.д.), так і з позиції організації відповідно правильно оформленого сценічного простору, а головне залучення аудиторії глядачів. Тут і виникає проблема браку популяризаторського підходу, тематичних науково-популярних напрацювань, слабе висвітлення у ЗМІ, та все ж танцювальне мистецтво викликає дедалі більше зацікавлення місцевих громад. Тут виникає нова рушійна сила – особиста ініціатива культурного менеджера, який перебирає на себе весь масив існуючих організаційних питань.

Головною проблематикою даного питання вбачаємо: конкурсний та фестивальний рух у танцювальній культурі вже на протязі останніх десятиріч здобув світі нове розповсюдження і змістовне трактування, та не здобув ще вагомого наукового осмислення. Та все ж колосальними поступами, ґрунтуючись на власному досвіді та можливостях фестивальних рух розвивається самостійно у культурно-мистецькому просторі України.

Варто зауважити, що в Україні практика у проведені хореографічних конкурсів (фестивалів) різного гатунку поки що має більше невирішених питань, ніж саме хореографічних конкурсів. Причин цьому вбачаємо декілька, а саме: нерозуміння специфіки раціонального зерна конкурсної динаміки для розвитку танцювальної культури; складність підготовчо-організаційних моментів з діяльності такого з боку оргкомітетів, хореографів, танцівників, керівників колективів; складність формування і дотримання засад хореографічного конкурсу, особливо це помітно в середовищі аматорського танцювального руху.

До проблем розвитку хореографічного конкурсного та фестивального руху в

Україні в своїх дослідженнях звертались цілий ряд дослідників розвитку хореографії. Серед них: О. Кузик піднімає питання організації дозвілля в навчальних установах позашкілля, шляхом залучення дітей та юнацтва до хореографічних колективів [1, с. 8–13]. Регіональні питання розвитку хореографічних фестивалів та їх значення комунікації українського суспільства у своїх дослідженнях розкривають Р. Скляр [6, с. 67–71], О. Мойсюк [2, с. 131–137]. Т. Шіт піднімає важливість особистості в організації конкурсів бальної танцю, аналізуючи творчість львівського хореографа В. Рудчика [8, с. 57–62].

Вбачаємо своїм завданням проаналізувати особливості хореографічного конкурсу через його репрезентативні системи; розглянути проблематику організації конкурсного та фестивального руху в Україні; висвітлення основних ключових дискусійних моментів розвитку конкурсного руху серед хореографічних колективів.

Зазначимо, що під хореографічним конкурсом розуміється (лат. concurs – зустріч, зібрання) змагання хореографічних колективів, хореографів, танцівників, артистів балету і т.д. за оголошеними правилами, визначеними перед початком проведення процедури оцінювання, що відповідно надає змогу відібрати найкращих із заявлених учасників за встановленими критеріями. Оцінювання проводить визначене експертне журі або судейська колегія, що здатні професійно та об'єктивно оцінити технічні та мистецькі характеристики конкурсантів відповідно до заявлених критеріїв. Дефініція переможців чиниться шляхом підсумовування оцінок, що були надані від кожного члена журі, та виявлення лідерів, що отримали найвищі оцінки [7, с. 147].

Доцільно звернути увагу на актуальне, важливе місце саме конкурсної складової для виокремлення і як результат формування кращих зразків сучасної танцювальної культури України, так і збереження фольклорного українського танцю.

Можна виділити характерну лінію познач, що відрізняють діяльність конкурсів від інших презентаційних форм оцінювання у хореографії:

- присутність самого факту критеріїв конкурсного оцінювання мистецьких, технічних, індивідуальних та інших явищ і еталонів відповідно до чітких засад;
- вони об'єднують і синтезують у собі як традиційні форми презентації танцю, так і пропонують певні нові вимоги щодо представлення конкурсної програми. Відповідно це стає чудовим стимулом для творчого вирішення поставленої проблематики;

– конкурси, маючи чималий спектр подачі танцювального матеріалу, тут активно виражається міжнародна взаємодія та взаємовплив, що сприяють у загальних процесах глобалізації та комунікації створити оригінальне новітнє танцювальне явище;

– форма міжнародного конкурсу сучасного хореографічного мистецтва сприяє заснуванню та створенню нових виразних тенденцій розвитку танцювальної культури;

– конкурс стає стимулом для різного роду мистецьких інституцій, для більш удатного підтвердження нових танцювальних проектів, що не тільки представляють свої мистецькі проекти, але й аналізують їх недоліки, а також накреслюють подальший розвиток;

– конкурсний рух у танцювальній культурі стає загальною системою, створеною для підтримки хореографічного мистецтва та формування нових ціннісних критеріїв у його сфері виразно-образних засобів.

Це одне, досить делікатне питання, як до організаторів, так і до учасників: хореографічний конкурсно-фестивальний, ажіотаж (не тільки хореографічний в прозорому вигляді) – це відродження культури, формування нових тенденцій розвитку мистецтва, чи «легкі гроші»? Це дискусійне питання, тому зазначимо декілька тез для продовження майбутнього діалогу.

Усі погодяться з тим, що останніми роками в Україні – справжній ажіотаж танцювальних проектів. Немовбито все пречудесно, людям – свято, танцівникам й хореографам є можливість представити свою творчість на сцені, зробити крок до слави, а українській культурі – розвиток і піднесення. На жаль, часто-густо аналізуючи діяльність цих проектів зринає відомий вислів: «хотіли якнайкраще, а вийшло – як завжди».

Усі вони подаються під різним «соусом» тут і дитячі конкурси, фестивалі, мистецькі проекти, культурні події явища тощо. За останні роки, чи не щомісяця у кожному місті а особливо в обласному центрі проводиться конкурси, фестивалі, та на жаль досить часто вони носять характер «фестивальчиків» різних напрямів і жанрів та культурно-мистецького гатунку.

Не менш важливим є питання, хто і для чого проводить ці конкурси та фестивалі. Аналізуючи це запитання, можна вирізнити декілька магістральних груп, до яких можна віднести:

– культурно-мистецькі осередки;

- державні та комунальні центри, осередки позашкільної освіти;
- громадські організації;
- заклади вищої освіти;

– різні об'єднання як державного, так і приватного сектора, що не пов'язані на пряму з хореографічним мистецтвом, тут і туристичні фірми, і продюсерські центри, і приватні та фізичні особи.

Освічений з досвідом організаційної роботи хореограф-керівник колективу проаналізувавши любий інформаційний лист того чи іншого конкурсу сам може зробити відповідні висновки. Відповідно до цього відразу стає зрозумілою та ціль, для якої все це робиться.

Ще одне досить важливе та актуальне питання яке вимальовується в межах дискусійного опрацювання даної проблематики. Дивує той факт, що в нас в Україні скоро не буде вже фестивалів, що покликані сприяти збереженню фольклорного національного танцювального мистецтва. Причина вбачається в цьому одна – вони неприбуткові. Для прикладу у Львові, окрім Міжнародного фольклорного фестивалю «Етновир», що відбувається під егідою Міжнародної ради організацій фестивалів фольклору і традиційних мистецтв (CIOFF®) при ЮНЕСКО та Міжнародної організації народної творчості (IOV) [3], і ще декількох фестивалів, які організовує Національна спілка хореографів України, пригадати інші курси чи фестивалі які спрямовані на збереження та розвиток фольклорної танцювальної культури в Україні не можемо[4, с. 217–226].

Що тут дивуватись, якщо коли відомий той факт коли керівники народних ансамблів, шкіл народного танцю, які, на загальноприйнятту думку як ніхто інший мають підтримувати український фольклорний танець, організовують фестивалі, де долучають до народного танцю сучасний, естрадний, спортивний, бальний танець. Не будемо в даному дослідженні піднімати ще одне дискусійне питання, що розуміється під поняттями «сучасний», «естрадний», «спортивний», «бальний» танець, тут проглядається не розуміння самої суті цих хореологічних категорій [5, с. 66–79]. Постає пряме питання, яка їх мета цих фестивалів? Це питання спірне і потребує окремого дослідження та аналізування цих фестивалів.

Наступні проблеми, що назріває з даного дослідження: чи варто контролювати

організаторів даних конкурсів, фестивалів; які джерела фінансування потрібно залучати для їх проведення? Якщо будемо чекати, поки нам хтось щось дасть і допоможе, то нічого не отримаємо, ми загинемо як нація, як етнос. Танцювального ренесансу в Україні не відбудеться взагалі, тому що нація надто неоднорідна й незгуртована у реаліях сьогодення. Державна політика щодо піднесенню танцювальної культури в Україні насправді розгортається неспішливо. Хоча потрібно відзначити в останні роки постійно відбуваються реформаторські процеси на покращення даної ситуації. Та все ж шляхом заборон й обмежень, насаджувачь нового трактування мистецького, творчого сприйняття танцівниками своєї діяльності ні до чого хорошого не приведе. Історичний досвід показує, що шлях дер актив й силового навіювання не призводить до позитивних результатів, а на швидше викликає зворотні наслідки.

Можемо констатувати той факт, що всі ці низько сортні одноденні «фестивальчики», конкурси і без зовнішнього втручання приречені на провал у небуття. Жоден хореограф, танцівник, який поважає себе, свою творчість не братиме вдруге участь у таких низькокультурних заходах. В сьогodнішніх реаліях недостатнього, а то й взагалі відсутності фінансування мистецьких проєктів, треба самостійно аналізувати та вловлювати, на що витрачають так звані благочинні внески за участь.

Отже, організація та проведення сьогodні хореографічних конкурсів є стимулюючим фактором як і для самих танцівників та ансамблів, так і для організаторів; надає невичерпні можливості для вдосконалення колективами свого мистецького рівня; сприяє у формуванні загальнокультурних цінностей; розвитку танцювальної культури України.

Це дослідження, є аналізом власного практичного досвіду проведення міжнародних конкурсів, маніфестує актуальну і затребувану ділянку для вивчення у сучасному культурологічному дискурсі такого явища, як хореографічний конкурс (фестиваль) та його значення для розвитку танцювальної культури в Україні.

Можемо констатувати той факт, що у реалій сьогodення українського суспільства організація хореографічного конкурсно-фестивального руху має найважливіше завдання в культурних процесах, а саме: функцію акумулювання кращих зразків, рятівника та збереження танцювального мистецтва, явища порятівника від культурного занепаду громади. Наразі спектр призначень, що покладається на хореографічні конкурси

(фестивалі), досить великий: від вирішення фахових професійних завдань вдосконалення танцювальної майстерності, вдовольнити прагнення признання та оцінки своєї творчої діяльності до розв'язання соціокультурних питань модерного культурно-мистецького оточення людини.

У прикінцевому висновку всі вище зазначені фактори танцювальних віддзеркалень посідають вагоме місце у вирішенні соціально-культурних потреб хореографічного мистецтва, як головної квінтесенції соціально-культурного значення проведення хореографічних конкурсів (фестивалів).

Література

1. Кузик О. Організація дозвілля в навчальних установах позашкільля, шляхом залучення дітей та юнацтва до аматорських колективів / О. Кузик // зб. матер. Міжнародної науково-практичної конференції та Всеукраїнського семінару з сучасної хореографії. 19–21 жовтня 2012 р. / Упор. О. Плахотнюк. – Львів : ЦТДЮГ, 2012. – С. 8–13.

2. Мойсюк О. Хореографічний фестивалі Чернігівщини як засіб комунікації українського суспільства / О. Мойсюк // зб. матер. I Міжнародної конференції, 19 травня 2016 р. – К. : НАКККіМ, 2016. – С. 131–137.

3. Міжнародний фольклорний фестиваль «Етновир» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.etnovyr.org.ua/> - Заголовок з екрану.

4. Плахотнюк О. А. Джаз-танець як феномен художньої культури : дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01 – Теорія й історія культури / Олександр Анатолійович Плахотнюк – Львів, ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. – 295 с.

5. Плахотнюк О. Стилі та напрямки сучасного хореографічного мистецтва / О. Плахотнюк – Львів : ЦТДЮГ, 2009. – 80 с.

6. Скляр Р. Фестивальний рух та його значення у розвитку хореографічної культури Дніпропетровщини / Р. Скляр // зб. матер. III Всеукраїнської науково-творчої конференції, 19 травня 2015 р. – Київ : НАКККіМ, 2015. – С. 67–71.

7. Сучасне хореографічне мистецтво: підґрунтя, тенденції, перспективи розвитку : навчально-методичний посібник / упор. О. Плахотнюк. – Львів : СПОЛОМ, 2016. – 240 с.

8. Шіт Т. Вікентій Матвійович Рудчик – легендарна постать у контексті розвитку бальної хореографії Галичини / Т. Шіт. // Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство – 2014. – Випуск 14 – С. 57–62.

tel.: (+38032) 263-84-42, (+38066) 738-94-13 e-mail: vidlunnya@gmail.com